

## YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 20/2009 vp

### Jätelainsäädännön kokonaisuudistus

*Ympäristöministeriölle*

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Ympäristövaliokunta on 25 päivänä maaliskuuta 2009 pyytänyt ympäristöministeriöltä selvityksen jätelainsäädännön kokonaisuudistuksesta (MINS 2/2009 vp).

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ympäristöministeri Paula Lehtomäki, ylijohdaja Pekka Jalkanen, ympäristöneuvos Olli Pahkala ja ylitarkastaja Riitta Leinen, ympäristöministeriö
- johtava asiantuntija Risto Saarinen, Suomen ympäristökeskus
- johtaja Leena Karessuo, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Esa Tommila, Ekokem Oy Ab
- toimitusjohtaja Juha-Heikki Tanskanen, Itä-Uudenmaan Jätehuolto Oy

- ympäristölakimies Leena Eränkö ja ympäristöinsinööri Seija Paajanen, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Markku Salo ja tiedottaja Marko Laakkonen, Jätelaitosyhdistys ry
- toimitusjohtaja Annukka Leppänen-Turkula, Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy
- toimitusjohtaja Roger Bagge, Suomen Pakkausyhdistys ry
- toimitusjohtaja Katri Penttinen, Ympäristöyritysten Liitto ry
- ympäristönsuojelupäällikkö Jouni Nissinen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

##### *Viitetiedot*

Asiaa on aiemmin käsitelty valiokunnan omana asiana YMO 1/2009 vp.

#### YMPÄRISTÖMINISTERIÖN SELVITYS

Valiokunta on saanut ympäristöministeriöltä selvityksen jätelainsäädännön kokonaisuudis-

tusta valmistelevan työryhmän toimeksiannosta ja työskentelyn etenemisestä.

#### VALIOKUNNAN KANNANOTOT

##### *Perustelut*

Valiokunta on lukuisissa eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota jätelainsäädäntöön liittyviin ongelmakohtiin edellyttäen hallituksen toimenpi-

teitä ongelmien poistamiseksi. Valiokunnan esityksestä hyväksyttyjä, jätelainsäädäntöä koskevia eduskunnan lausumia onkin voimassa edelleen yhdeksän kappaletta. Yhdessä lausumista

edellytettiin hallituksen viipymättä käynnistävän jätelain kokonaisuudistuksen. Ympäristöministeriö on käynnistänyt kokonaisuudistushankkeen 3.10.2007.

Ympäristövaliokunta on omana asianaan käsitellyt vireillä olevaa jätelain kokonaisuudistushanketta ja lausuu asiassa seuraavaa.

Valiokunta on tyytyväinen käynnissä olevan jätelain kokonaisuudistuksen lähestymistapaan, jossa keskeisinä teemoina ovat jätehierarkian toimeenpano sekä jätteen synnyn ehkäisyn ja materiaalitehokkuuden edistäminen, hallinnollisen kuorman vähentäminen, yhdyskuntajätehuollon järjestämisvastuun perusteellinen tarkastelu sekä valvonnan ja seurannan tehostaminen. Valiokunta on kuitenkin huolestunut seuraavien asiakokonaisuuksien valmistelusta ja esittää, että näihin vielä keskitytään valmistelutyössä huolellisesti.

#### *Kohti materiaalitehokasta taloutta*

Valiokunta kannustaa ympäristöministeriötä pyrkimään jätelain kokonaisuudistuksessa ratkaisuun, jolla vähennetään luonnonvarojen käytön aiheuttamia kielteisiä ympäristövaikutuksia. Tavoitteena tulee olla materiaalitehokkaan talouden rakentaminen ehkäisemällä jätteiden syntyä ja edistämällä jätteiden kierrätystä ja hyötykäyttöä.

Tavoitteena tulee olla matalahiilinen ja materiaalitehokas yhteiskunta, jossa jätehuollonkin ilmastovaikutukset minimoidaan ja tehokkaan materiaali kierron osana huomiota kiinnitetään kierrätystalouden edistämiseen, eri raaka-aineiden optimaaliseen käyttöön ja haitallisten ympäristövaikutusten estämiseen sekä kulutuksen hillitsemiseen. Jätehuolto edistäessään kierrätystaloutta on osa kestävästä luonnonvarapolitiikkaa, jolla voidaan vähentää primaariraaka-aineiden kulutusta.

Erityisen tärkeää on rakentaa sellainen jätehuollon järjestelmä, joka kannustaa uusiin teknologisiin innovaatioihin jätteiden hyödyntämisessä ja käsittelyssä ottaen samalla huomioon ilmastomuutoksen hillitsemisen asettamat vaatimukset kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä. Tavoitteena tulee olla yksityisen ja julki-

sen sektorin järjestämän jätehuollon työnjaosta ja pelisäännöistä sopiminen ja selkeän työnjaon varaan rakentuvan hyvän yhteistyön aikaansaaaminen ja hyödyntäminen mahdollisimman tehokkaalla tavalla.

Ilmastomuutoksen nopea kehittyminen vakavaksi uhaksi yhteiskunnalle edellyttää ympäristölainsäädännön rakenteiden muuttamista sellaiseksi, että järjestelmä edistää kaikkien ilmastomuutosta hillitsevien ratkaisujen käyttöön ottamista. Tämä on haaste myös luonnonvaratalouden ja kierrätystalouden optimaaliseksi yhteensovittamiseksi. Jätelupajärjestelmää tulisi uudistaa yhteensopivaksi näiden tavoitteiden kanssa siten, että sivu- ja uusiotuoteluvituksen liiallinen raskaus ei estä uusien innovaatioiden kehittymistä ja kierrätysmateriaalin tehokkaampaa hyödyntämistä.

#### *Jäteverotuksen uudistaminen*

Valiokunta on erityisen huolissaan jäteverotusta koskevan uudistuksen valmistelusta. Valiokunta on lausumallaan vuonna 2006<sup>1</sup> edellyttänyt, että hallitus esittää kiireellisesti jäteverolain muuttamista siten, että kunnallisten ja yksityisten kaatopaikkojen jäteverokohtelu on yhdyskuntajätteen osalta samanlainen.

Myös kilpailuviraston kannanoton mukaan jäteverolakia pitäisi muuttaa siten, että lain tarkoittamia kaatopaikkoja olisivat kunnan ylläpitämien ja kunnan lukuun ylläpidettyjen kaatopaikkojen ohella kaikki kaatopaikat, joita ylläpidetään toisten tuottamien jätteiden sekä niiden käsittelyssä syntyneen loppujakeen sijoittamista varten. Valiokunnan saaman ennakkotiedon mukaan myös OECD:n tekemässä Suomen ympäristöpolitiikan arvioinnissa esitetään muun ohella suositus jäteverotuksen laajentamisesta kattamaan yksityiset teollisuuden kaatopaikat.

Valiokunta pitää jäteveroa keskeisenä taloudellisenä ohjauskeinona, jolla kannustetaan taloudellisia toimijoita jätteiden hyödyntämisen lisäämiseen ja siten myös jätteiden kaatopaikalle sijoittamisen vähenemiseen. Taloudellisten

<sup>1</sup> HE 257/2006 vp - EV 304/2006 vp, lausuma 2

ohjauskeinojen avulla ympäristötavoitteita on mahdollista toteuttaa sääntelyn ohella markkinaehtoisin keinoin.

Jäteverotuksen kehittämistä on selvitetty valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä, joka luovutti mietintönsä 18.3.2009<sup>2</sup>. Jäteveron laajentamiskysymyksen osalta työryhmä toteaa yksityisten kaatopaikkojen verollisuuteen liittyvän useita ongelmia, eikä se esitä erityisiä muutoksia. Työryhmän käsityksen mukaan tilanne on veron laajentamisen osalta pysynyt jokseenkin samana ja laajentamista koskevat aikaisemmat argumentit paikkansa pitävinä.

Valiokunta katsoo, että jäteverotuksen ympäristöohjaavuuden kehittämiseksi ja materiaalitehokkuuden edistämiseksi pitää selvittää yksityiskohtaisemmin yksityisten kaatopaikkojen

verottamista ja verottamiseen mahdollisesti liittyviä ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia. Teollisuuden jätehuollon toimintaympäristö on osin muuttunut oleellisesti, mutta tätä ei ole työryhmässä edes selvitetty. Myös ilmastonmuutoksen hillitseminen edellyttää, että teollisuuden biohajoavien jätteiden päätymistä kaatopaikalle vähennetään ja jätteen hyödyntämistä lisätään merkittävästi.

Valiokunta kiirehtii jätelain kokonaisuudistusesityksen ja jäteverolain tarkistamista koskevan esityksen saattamista eduskuntaan mahdollisimman pikaisesti ja viimeistään hyvissä ajoin vuonna 2010.

### **Lausunto**

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

*että ympäristöministeriö ottaa edellä olevan huomioon.*

<sup>2</sup> Jäteverotuksen kehittäminen, Valtiovarainministeriön julkaisuja 18/2009

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Susanna Huovinen /sd  
vpj. Pentti Tiusanen /vas  
jäs. Rakel Hiltunen /sd  
Tanja Karpela /kesk  
Timo Korhonen /kesk  
Merja Kuusisto /sd  
Tapani Mäkinen /kok

Petteri Orpo /kok  
Sanna Perkiö /kok  
Sari Sarkomaa /kok  
Janne Seurujärvi /kesk  
Kimmo Tiilikainen /kesk  
Pauliina Viitamies /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.